21.11.2023

Johtajaylilääkäri Markku Mäkijärvi

Vastaus lausuntopyyntöön

VASTAUS LAUSUNTOPYYNTÖÖN: HE 14/2023 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI MIELENTERVEYSLAIN JA HALLINTO-OIKEUSLAIN 7 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt ao. asian johdosta kuulemista sekä asiantuntijalausuntoa.
'Hallituksen esityksessä 14/2023 vp lakiin lisätään säännökset velvollisuudesta antaa hallintopäätös tahdonvastaisesta lääkehoidosta sekä tähän päätökseen liittyvästä muutoksenhausta. Hallituksen esityksessä ei esitetä tahdosta riippumatonta lääkehoitoa koskevan päätöksen osalta valitusoikeutta 12 vuotta täyttäneelle alaikäiselle. Siten esityksen perusteella 12 vuotta täyttänyt ei saisi hakea muutosta häntä koskevaan tahdosta riippumatonta lääkehoitoa koskevaan päätökseen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan 12 vuotta täyttänyt lapsi on kuitenkin oikeutettu hakemaan itse muutosta tahdonvastaiseen hoitoon määräämistä, hoidon jatkamista sekä yhteydenpidon rajoitusta koskevaan päätökseen.'

Vastaus: **Ehdotan ja pidän johdonmukaisena, että mielenterveyslakiin lisättäisiin säännökset siitä, että tahdosta riippumatonta lääkehoitoa koskevan päätöksen muutoksenhausta säädettäisiin 12 vuotta täyttäneen osalta yhdenmukaisesti tahdonvastaiseen hoitoon määräämistä, hoidon jatkamista sekä yhteydenpidon rajoituksia koskevien päätösten kanssa. Lainmuutos vahvistaa nuoren 12-v täyttäneen oikeusturvaa ja osallisuutta,** eikä voida pitää johdonmukaisena sitä, että muutoksen hakuoikeus koskisi kylläkin oikeutta hakea muutosta tahdonvastaiseen hoitoon määräämistä, hoidon jatkamista sekä yhteydenpidon rajoitusta koskevaan päätökseen sekä **omaisuuden haltuunottoa,** mutta lääkehoito rajattaisiin alaikäisen valitusoikeuden ulkopuolelle.

Ehdotetaan, että valiokunta muuttaa hallituksen esityksessä ehdotettu lakiehdotusta STM ehdotuksen mukaan, että mielenterveyslain 24 §:n 5 momenttiin tehdään seuraava lisäys. **Alaikäisen potilaan psyykkisen sairauden lääkehoidon toteuttamista koskevaan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta 12 vuotta täyttänyt alaikäinen itse sekä hänen huoltajansa, edunvalvojansa tai muu laillinen edustajansa.**

Perustelu: Nuoren oikeusturvaa parantava lisäys on näin muutettuna linjassa luonteeltaan mielenterveyslain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettuja päätöksiä, joita koskee 12 vuoden ikärajaa.

HUS-yhtymä
HUS Psykiatria, Nuorisopsykiatrian linja
PL 590
Välskärinkatu 12
00029 HUS
Puh 09 47 11
etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi

21.11.2023

Muuta huomioitavaa: Nuorisopsykiatria kuuluu näkemykseni mukaan vahvistettaviin erikoisaloihin; joissa palvelujen kysyntä ja kuormitus on korkea ja henkilöstöpulaa esiintyy. Nuorisopsykiatrian (13–17 v nuorten hoito) erityispiirteenä on, että mm. muistutuksia hoidosta tehdään runsaasti. Merkittävä osa lääkehoidosta tahdosta riippumattoman hoidon aikana, kuten todellisuudentajun häiriintyessä tai vakavaa aggressiivisuutta hoidettaessa on ns. off-label-lääkehoitoa eli lääkkeiden määräämistä myös sellaiseen käyttötarkoitukseen, joka ei ole voimassa olevan valmisteyhteenvedon mukainen.
Nuorisopsykiatrinen lausuntotyö vie huomattavasti aikaa suoraan potilastyöhön tarvittavasta ajasta. Yhden kantelu/valituksen käsittely hoitavassa yksikössä ja hallinnossa vie laajuudesta riippuen noin 4–8 h, mm. lääkärien, ylilääkärin, linjajohtajan sekä hallintosihteerin työaikaa. Lainmuutoksen arvioidaan mahdollisesti lisäävän lausuntotyöhön käytettyjä henkilötyövuosia.

Elina Santti
ylilääkäri, linjajohtaja, LKT, psykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäri
HUS Nuorisopsykiatria